

Slechtvalken in Zuid-Holland 2018

In 2018 zijn in Zuid-Holland en Westelijk Noord-Brabant **36 territoria** vastgesteld. Bij 6 territoria is niet gebroed of is het onbekend of er echt is gebroed. Van de resterende 30 broedsels zijn er **5 mislukt** en dus bleven er **25 succesvolle nesten** over.

Die 25 geslaagde nesten leverden **76 uitgevlogen jongen** op waarvan er 60 zijn geringd. Van die 60 jongen is het geslacht bepaald: 25 vrouwen (42%) en 35 mannen (58%).

Het **gemiddeld legbegin was 19 maart** en varieerde van 2 maart tot 23 april (n=22). Gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per geslaagd nest is 2,8 tegenover 2,7 in 2017. De **gemiddelde legselgrootte is 3,5** (n=17).

Overall was 2018 dus weer een geslaagd jaar voor de slechtvalken. Dit maakt het wel steeds lastiger om alle territoria voldoende aandacht te kunnen geven: dit jaar bleven bijv. helaas Hardinxveld-Giessendam en Heerema Zwijndrecht een "onderbelicht". Kortom: **Hulp (waarnemers) gezocht !**

Hoeksche Waard

Bij het **westelijke koppel** is er gevochten om het territorium wat uiteindelijk heeft geleid dat er heel laat is gestart met de eileg, namelijk 23 april, het laatst gestarte broedsel van dit jaar. Gelukkig werden er toch 3 jongen groot. Bij het **oostelijke paar** hebben we geen broedpoging vast kunnen stellen. Wel is er nog heel lang een juveniel in het territorium aanwezig geweest, waarschijnlijk een jong van vorig jaar. Prachtig om 3 valken samen te zien jagen, maar mogelijk is dit wel de oorzaak geweest van het uitblijven van eieren broedsel. Het paar op de **Haringvlietbrug** had "gewoon" 3 jongen.

Nieuw in de lijst

Ook in de **Oostduinen** in Den Haag is er "gevochten" om een nestkast, maar dan tussen een torenvalk en een slechtvalk. De slechtvalken betrokken de torenvalkkast in de **Dunea watertoren** aldaar en het jonge vrouwtje (van 2016) begon enthousiast met het leggen van 3 eieren. Helaas heeft ze zelf 2 eieren kapot gemaakt door er te hard op neer te komen en daarna heeft ze het overblijvende 3e ei verlaten. Gebrek aan ervaring of misschien wel dunnere eischalen ?

Eind februari kreeg ik een app: "Op de toekan van vd Valk Dordt zit vaak een valk". Hier ging het om het van der Valk Hotel in **Dordrecht** langs de A16 bij afslag 'sGravendeel. Een tijdje later vertoefde er een europese kanarie in **Polder Wioldrecht**: de daardoor veroorzaakte toestroom van waarnemers resulteerde in diverse meldingen van "een slechtvalk bij een nest in een hoogspanningsmast": inderdaad een broedpoging dus. Er is daar wel gezien dat er een jong was maar bij inspectie kort daarna was het nest, op een slechtvalkveer na, leeg. Beide ouders zijn hier afgelezen en het ging daarbij om valken uit 2015. Aan de andere kant van de snelweg was in 2017 een geslaagd broedsel (melding die ik met terugwerkende kracht ontving): mogelijk gaat het hier om hetzelfde paar.

Niet echt een nieuwkomer als territorium, maar het koppel in de **Stormpolder** in Krimpen aan den IJssel heeft ruimte boven de loodsdeuren verruild voor de veiligere en ongetwijfeld ruimere nestkast: er werden 4 jongen geringd.

Andere bijzonderheden

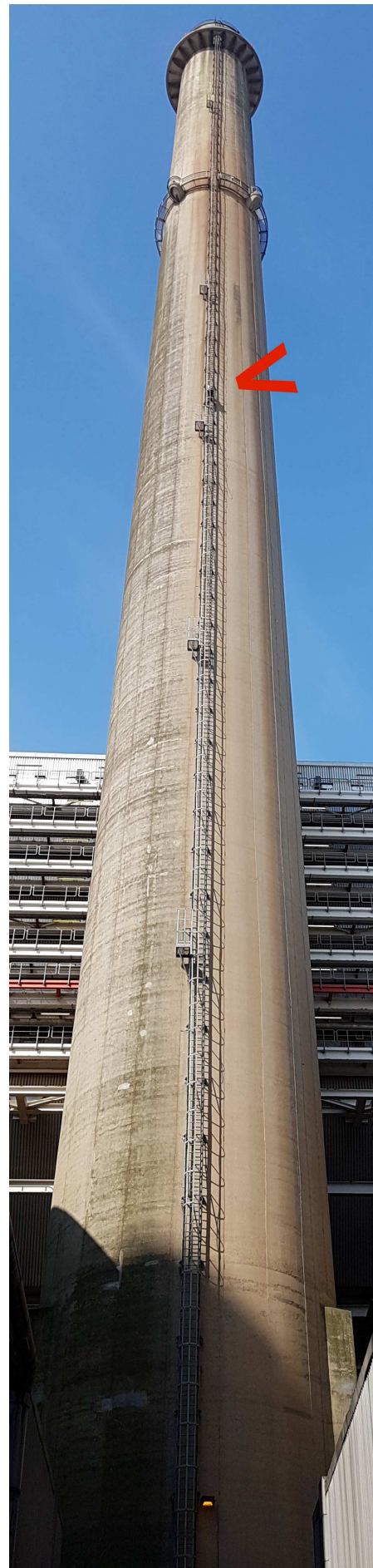
Het zag er in eerste instantie zo goed uit bij de 125mtr hoog gelegen nestkast van de Uniper (voorheen EON) Centrale op de **Maasvlakte**: in de kast troffen we 4 hele kleine jongen aan en er vloog een alarmerende ouder in de buurt. Maar bij het prooiresten verzamelen vonden we een kop van een slechtvalk: een slecht teken.

Nu maar hopen dat het om een indringer gaat en niet om één van de broedvogels. 18 dagen later klimmen we weer en is de nestkast leeg: na een tip van een werknemer halen we van de andere schoorsteen de duidelijk aangevreten restanten van een slechtvalk, een mannetje uit 2014. Dit is de eerste keer dat we tekenen van **kannibalisme** aantreffen.

In de nestkast van **Neherpark** in Leidschendam werden in 2016 nog 3 jongen in groot. In 2017 is het vrouwtje vervangen door een jonge vrouw (2015) uit Leiden. Deze onervaren vrouw legde toen 2 eieren op kale vloer, dit broedsel mislukte. In 2018 is deze nestkast door, of in opdracht van, de VVE onbereikbaar gemaakt door de kast met de open kant tegen de muur aan te zetten. Dit is uiteraard niet de bedoeling: de kast zal in 2019 weer gewoon beschikbaar zijn voor de slechtvalken.

Bij **Cargill in Bergen op Zoom** staan er boven op een gebouw eigenlijk 2 nestkasten (min of meer) rug aan rug: een RVS kast en een houten kast. Tot nu toe gebruikten de valken alleen de RVS kast, maar dit jaar lagen de 3 eieren in de houten kast. Zo'n plotselinge verandering van gewoonte duidt mogelijk op overname van het territorium. Tijdens het ringen (3 jongemannen) bleek er ook nog één niet uitgekomen ei in de RVS kast te liggen...

Bij **Shell Pernis** leverde de "oude vertrouwde" nestkast op de schoorsteen weer 4 jongen op. De nestplek van het 2e koppel van 2017 was onbereikbaar doordat de hele installatie voor werkzaamheden was ingekapseld met een kunststof folie. De lokatie waar het personeel het nieuwe nest

verwachtte bleek een kraaiennest (met jongen) te zijn.

Van het territorium van **Heerema** Zwijndrecht hebben we dit jaar helaas niet voldoende gegevens: er zijn valken gezien maar het is niet bekend of er is gebroed. Gelukkig hebben we de foto's (van vorig jaar) nog:

Eén van de werknemers dacht dat hij van een collega een tik tegen z'n veiligheidshelm kreeg, maar het bleek een jonge slechtvalk te zijn die de helm wel een mooie zitplek vond om op te landen ! Op deze foto is duidelijk te zien dat dit jong fiks in zijn nek was gepikt (waarschijnlijk door meeuwen of kraaien). Een ander jong raakt te water en wordt door werknemers gered en aan de "Vogelklas Karel Schot" overgedragen en is enkele dagen later op het dak losgelaten.

	2018	2017	2016	2015	2014
Aantal territoria	36	35	32	27	25
broedpogingen	30 (100%)	31 (100%)	28 (100%)	21 (100%)	20 (100%)
geslaagd	25 (83%)	26 (84%)	22 (79%)	16 (76%)	17 (85%)
mislukt	5 (17%)	5 (16%)	6 (21%)	5 (24%)	3 (15%)
Legselgrootte gemiddeld	3,5 (n=17)	3,3 (n=15)	3,5 (n=13)	3,9 (n=11)	3,8 (n=14)
Aantal uitgevlogen jongen	76	72	52	43	42
geringd	60 (100%)	57 (100%)	41 (100%)	37 (100%)	38 (100%)
jongedames	25 (42%)	29 (51%)	18 (44%)	16 (43%)	19 (47%)
jongemannen	35 (58%)	28 (49%)	23 (56%)	21 (57%)	21 (53%)
jongen per geslaagd nest	2,8	2,7	2,4	2,7	2,5
Legbegin	2/3 - 23/4	2/3 - 13/4	3/3 - 20/4	2/3 - 31/3	2/3 - 4/4
gemiddeld	19/3 (n=22)	19/3 (n=22)	19/3	17/3	15/3

Zuid Holland - 2018	Status	Legsel	Jongen	Legbegin
Alphen ad Rijn, Zendmast	Broedpoging met jongen	4	4	23-mrt
Benthuizen, Bentwoud	Broedpoging met jongen	-	1	-
Delft, Bouwkunde, TU-Delft	Broedpoging met jongen	4	3	9-mrt
Den Haag, Bethlehemkerk	Broedpoging met jongen	4	4	14-mrt
Den Haag, Jacobuskerk	Broedpoging met jongen	-	4	4-mrt
Den Haag, Oostduinen	Mislukt	3	-	15-apr
Dordrecht, Merwede brug	Broedpoging met jongen	-	4	7-mrt
Dordrecht, Oostkil	Mislukt	-	1	-
Hardinxveld-Giessendam, Rivierdijk	Territorium	-	-	-
HaringVlietBrug	Broedpoging met jongen	-	3	14-mrt
Hoeksche Waard Oost	Territorium	-	-	-
Hoeksche Waard West	Broedpoging met jongen	-	3	23-apr
Krimpen a/d IJssel, Stormpolder	Broedpoging met jongen	4	4	19-mrt
Leiden, EON centrale	Territorium	-	-	-
Leidschendam, Neherparktoren	Mislukt	4	-	-
Noordwijk	Broedpoging met jongen	-	1	-
Rdam, De Hef/Willemsbrug	Mislukt	1	-	-
Rdam, Erasmus Medisch Centrum	Broedpoging met jongen	-	1	-
Rdam, Europoort, Q8	Broedpoging met jongen	-	1	-
Rdam, Heijplaat, Zendmast	Broedpoging met jongen	4	4	17-mrt
Rdam, Maasvlakte, EON centrale	Mislukt	-	4	26-mrt
Rdam, Meneba Meel, Brielselaan	Broedpoging met jongen	4	4	9-mrt
Rdam, Pernis, Shell	Broedpoging met jongen	-	4	25-mrt
Rijswijk, Klokkentoren	Broedpoging met jongen	4	3	16-mrt
Zoetermeer, Gemeentehuis	Broedpoging met jongen	-	4	2-mrt
Zwijndrecht, Heerema	Territorium	-	-	-

Zeeland - 2018	Status	Legsel	Jongen	Legbegin
Goes, Zendmast	Broedpoging met jongen	3	2	19-mrt

Noord Brabant - 2018	Status	Legsel	Jongen	Legbegin
Bergen Op Zoom, Cargill	Broedpoging met jongen	3	2	22-mrt
Geertruidenberg, Amercentrale	Broedpoging met jongen	3	2	22-mrt
Geertruidenberg, Amercentrale 9	Territorium	-	-	-
Heijningen, Bayards	Broedpoging met jongen	-	1	-
Loon op Zand, Zendmast	Broedpoging met jongen	4	4	31-mrt
Moerdijk, Essent	Broedpoging met jongen	4	2	13-mrt
Moerdijk, Shell	Territorium	-	-	-
Moerdijk, Silo Vliegassie	Broedpoging met jongen	4	3	17-mrt
Roosendaal	Broedpoging met jongen	3	3	17-mrt

Groen = nieuw territorium/broedpoging of eerste geslaagde of eerste keer geringd

Met dank aan: Ad Kivits (Essent), Albert de Jong (SOVON), André de Baerdemaeker (BSR), Ton Snijders (Uniper), Arie Kwakernaak (NestkastLive.nl), Bart Pluijmers (Heerema), Bart Vastenhouw (TU-Delft), Chiel Camping (RWE), Ed Langbroek (Meneba), Els Marijs, Ferry van Stralen (Gunvor), Fulco van 't Holt (Bayards), Guido Aijkens, Hans vd Langekruis, Henk Baas (Gem. Zoetermeer), Henno MacDaniël (Tennet), Johan Quist (Bethlehemkerk), Joost van Wingerden, Melis Visser (Lyondell Bassell), Marco Coenradi, Martin Prins (RWE), Nico Haanappel (Vliegassie), Patrick den Ridder (Cargill), Peter van Geneijgen (WSN), Renske van de Wetering (Uniper), Ronald in't Veld (SBB), Sami Sapmaz (Shell), Sander Elzerman, Sander Thuis, Teun Schoemaker, Thea van Gogh, Winfried van Meerendonk, de dierenambulances en de terrein eigenaren.